

ΣΤΕ 948/2016 [Νόμιμη ρυμοτομική απαλλοτρίωση]

Περίληψη

-Η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι πλημμελής διότι το δικάσαν δικαστήριο παρέλειψε να εξετάσει τον ουσιώδη ισχυρισμό σύμφωνα με τον οποίο, το πλάτος της οδού μπροστά από την επίμαχη ιδιοκτησία ήταν ανέκαθεν 10 μέτρα, ανήκε δε εξ ολοκλήρου στην ιδιοκτησία του Δημοσίου, σήμερα δε του Δήμου Ναυπλιέων, και, συνεπώς δεν υπάρχει ρυμοτομούμενη έκταση ιδιοκτησίας των αναιρεσιβλήτων που χρήζει προστασίας.

Πρόεδρος: *Χρ. Ράμμος*

Εισηγητής: *Ελ. Μουργιά*

Δικηγόροι: *Π. Αθανασούλης, Ευ. Δουκάκης*

Βασικές Σκέψεις

1.Επειδή, με την υπό κρίση αίτηση, που ασκείται χωρίς την καταβολή παραβόλου, ζητείται η αναίρεση της 160/2009 αποφάσεως του Διοικητικού Πρωτοδικείου Ναυπλίου, με την οποία έγινε δεκτή προσφυγή των αναιρεσιβλήτων και ακυρώθηκε η άρνηση της Διοίκησης, η οποία εκδηλώθηκε με το 5291/10.1.2008 έγγραφο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αργολίδας και με το 1071/7.1.2008 έγγραφο του Δήμου Ναυπλιέων, να άρει ρυμοτομική απαλλοτρίωση που είχε επιβληθεί με την 1934/26.4.1989 απόφαση του Νομάρχη Αργολίδας (Δ' 350) για τη δημιουργία κοινοχρήστου χώρου σε τμήμα ακινήτου τους εκτάσεως 24,80 τ.μ. που βρίσκεται στη θέση «Ζυμβρακάκη» στο Ο.Τ. 236 του Δήμου Ναυπλιέων του νομού Αργολίδας.

2.Επειδή, το αναιρεσεϊόν Δημόσιο, η συμμετοχή του οποίου στη δίκη έγινε δεκτή από το διοικητικό πρωτοδικείο, και, περαιτέρω, έχοντας ηττηθεί με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, νομιμοποιείται ήδη στην άσκηση της κρινομένης αιτήσεως, η οποία και κατά τα λοιπά ασκείται παραδεκτώς, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα.

3.Επειδή, στο άρθρο 11 του Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων Ακινήτων (Κ.Α.Α.Α.), ο οποίος κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2882/2001 (Α' 17) και, σύμφωνα με το άρθρο δεύτερο του ίδιου νόμου, ισχύει από 7.5.2001, ορίζεται ότι: «1. Η αρχή που κήρυξε την αναγκαστική απαλλοτρίωση δύναται με απόφασή της να την ανακαλέσει, ολικώς ή μερικώς, πριν συντελεστεί, τηρώντας τη διαδικασία που ορίζεται από το άρθρο 1 για την κήρυξη αυτής. 2. Η αναγκαστική απαλλοτρίωση ανακαλείται υποχρεωτικά με πράξη της αρχής η οποία την έχει κηρύξει, ύστερα από αίτηση κάθε ενδιαφερομένου που πιθανολογεί εμπράγματο δικαίωμα στο απαλλοτριωμένο ακίνητο, εάν μέσα σε τέσσερα έτη από την κήρυξη της δεν ασκηθεί

αίτηση για το δικαστικό καθορισμό της αποζημίωσης ή δεν καθοριστεί αυτή εξωδίκως. Η αίτηση είναι απαράδεκτη εάν ασκηθεί μετά την πάροδο έτους από την παρέλευση της τετραετίας αυτής, σε κάθε δε περίπτωση μετά τη δημοσίευση της απόφασης καθορισμού της αποζημίωσης [.]. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου δεν ισχύουν προκειμένου περί απαλλοτριώσεων προς εφαρμογή σχεδίων πόλεων, ανάπτυξη οικιστικών περιοχών και για αρχαιολογικούς σκοπούς. 3. Η αναγκαστική απαλλοτρίωση αίρεται αυτοδικαίως εάν δεν συντελεστεί μέσα σε ενάμισι έτος από τη δημοσίευση της απόφασης προσωρινού καθορισμού της αποζημίωσης και, σε περίπτωση απευθείας οριστικού καθορισμού αυτής, από τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης. Η αρμόδια για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης αρχή υποχρεούται να εκδώσει μέσα σε τέσσερις μήνες από τη λήξη της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου βεβαιωτική πράξη για την επελθούσα αυτοδίκαιη άρση. Η πράξη αυτή δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. 4. Εάν περάσουν άπρακτες οι κατά τις προηγούμενες παραγράφους 2 και 3 προθεσμίες ή εκδοθεί πράξη αρνητική, κάθε ενδιαφερόμενος δύναται να ζητήσει από το τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το απαλλοτριωμένο ακίνητο, την έκδοση δικαστικής απόφασης, με την οποία να ακυρώνεται η προσβληθείσα πράξη ή παράλειψη και να βεβαιώνεται η αυτοδίκαιη ή υποχρεωτικώς επελθούσα άρση της απαλλοτρίωσης. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται αναλόγως η διαδικασία που ορίζεται από τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999), πλην του άρθρου 66 αυτού. Στη δίκη καλείται ο υπέρ ου η απαλλοτρίωση και το Δημόσιο. Η εκδιδόμενη απόφαση είναι ανέκκλητη. 5 [...] 6 [...]». Περαιτέρω, στο άρθρο 29 του ως άνω Κ.Α.Α.Α. ορίζεται ότι: «1. Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται επί των απαλλοτριώσεων που κηρύσσονται από την έναρξη ισχύος του και εφεξής. 2. Απαλλοτριώσεις που κηρύχθηκαν από 1ης Φεβρουαρίου 1971 και εφεξής διέπονται από τις διατάξεις του παρόντος από το σημείο στο οποίο βρίσκονται κατά την έναρξη της ισχύος αυτού. Εξαιρούνται τα θέματα εκείνα για τα οποία κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος έχει κοινοποιηθεί εισαγωγικό δικόγραφο της σχετικής δίκης ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου ή έχει εκδοθεί σχετική διοικητική πράξη, ως προς τα οποία εφαρμόζονται μόνον οι διαδικαστικές διατάξεις του παρόντος. 3. [...] 5. Απαλλοτριώσεις προς εφαρμογή σχεδίων πόλεων και ανάπτυξη οικιστικών περιοχών που κηρύχθηκαν οποτεδήποτε μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα διέπονται, κατά την έκταση που ορίζεται από την παράγραφο 2 από τις διατάξεις του Κώδικα τούτου, με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που ορίζονται από τις διατάξεις αυτές. 6 [...] 8. Με την επιφύλαξη των οριζομένων από τις λοιπές διατάξεις του παρόντος Κώδικα, από την έναρξη ισχύος αυτού καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη η οποία αφορά θέματα που ρυθμίζονται από αυτόν ή αντίκειται στις διατάξεις τούτου. Κάθε παραπομπή στον α.ν. 1731/1939 ή στο ν.δ. 797/1971 ή γενικά στη νομοθεσία περί απαλλοτριώσεων νοείται από την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα ότι γίνεται στις αντίστοιχες διατάξεις τούτου. 9 [...]». Από τις ανωτέρω διατάξεις του άρθρου 11 του Κ.Α.Α.Α., από τις οποίες διέπεται η παρούσα υπόθεση, δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλομένη, οι αιτήσεις άρσεως της επίμαχης αναγκαστικής απαλλοτριώσεως

υποβλήθηκαν και η απόρριψή τους στοιχειοθετήθηκε μετά την έναρξη ισχύος του, δεν προβλέπεται αυτοδίκαιη ανάκληση των ρυμοτομικών απαλλοτριώσεων μετά την άπρακτη πάροδο ορισμένου χρονικού διαστήματος από την κήρυξή τους. Και αυτές, όμως, οι αναγκαστικές απαλλοτριώσεις, εφόσον μετά την κήρυξή τους διατηρούνται, χωρίς να πραγματοποιείται η συντέλεσή τους σύμφωνα με τον νόμο, επί μακρό χρονικό διάστημα, το οποίο, υπό τις ιδιαίτερες συνθήκες, που συντρέχουν σε κάθε περίπτωση, υπερβαίνει τα κατά την κρίση του αρμοδίου δικαστηρίου εύλογα όρια, αποτελούν νομικό και οικονομικό βάρος της ιδιοκτησίας, το οποίο είναι αντίθετο προς την συνταγματική προστασία της. Επομένως, στις περιπτώσεις αυτές, όπως και στις περιπτώσεις ρυμοτομικού βάρους, το οποίο συνεπάγεται ο χαρακτηρισμός ακινήτου ως χώρου κοινωφελών χρήσεων, ανακύπτει υποχρέωση της Διοίκησης να άρει την αναγκαστική απαλλοτρίωση ή το ρυμοτομικό βάρος, η υποχρέωση δε αυτή δεν αναιρείται από το γεγονός, ότι για την άρση απαιτείται η τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου, για την οποία ο νόμος προβλέπει την τήρηση ορισμένων διατυπώσεων, διότι η τροποποίηση με σκοπό την άρση της ρυμοτομικής απαλλοτριώσεως ή άλλου ρυμοτομικού βάρους είναι υποχρεωτική για την Διοίκηση (πρβλ. ΣτΕ 1161/2015, 250/2015, 392/2014 κ.ά.).

4.Επειδή, εξάλλου, η κατ' άρθρο 11 του Κ.Α.Α. διοικητική διαδικασία για τον έλεγχο της συνδρομής των προϋποθέσεων άρσεως απαλλοτριώσεως επί ακινήτου, αποβλέπουν στην προστασία της ιδιοκτησίας από επι βαρύνσεις που υπερβαίνουν το κατά το Σύνταγμα ανεκτό όριο, κινείται, κατ' αρχήν, από τον ενδιαφερόμενο ιδιοκτήτη, υπέρ του οποίου και τάσσεται. Συνεπώς, ο αιτούμενος την άρση απαλλοτριώσεως λόγω παρόδου απράκτων των κατά νόμο χρονικών ορίων συντελεσεώς της, πρέπει, με την αίτησή του προς τη Διοίκηση, να υποβάλλει και τα αποδεικτικά της ιδιοκτησίας του στοιχεία, τα οποία, συνεκτιμώμενα με τα λοιπά τυχόν υπάρχοντα σχετικά στοιχεία του οικείου διοικητικού φακέλου, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο αιτών φέρεται, κατ' αρχήν, ως κύριος του αντίστοιχου ακινήτου και νομιμοποιείται, επομένως, στην υποβολή του αιτήματος. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να είναι, κατ' αρχήν, επίκαιρα, να τείνουν, δηλαδή, στην απόδειξη της κυριότητας κατά τον χρόνο υποβολής του αιτήματος. Σε περίπτωση δε μη επαρκούς αποδείξεως ή αμφισβητήσεως της κυριότητας του αιτούντος, η Διοίκηση οφείλει να εκφέρει παρεμπόδιουσα επί του ζητήματος κρίση, ελεγκτή, περαιτέρω, από το τυχόν επιλαμβανόμενο της υποθέσεως αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο. Εν πάση περιπτώσει, το τελευταίο αυτό δικαστήριο, οφείλει, στο πλαίσιο της κατά νόμο υποχρεώσεώς του προς αυτεπάγγελτη εξέταση του εννόμου συμφέροντος του αιτούντος, να εξετάζει εάν, με βάση τα προσκομιζόμενα ή υφιστάμενα στοιχεία, ο αιτών φέρεται ως κύριος του επιμάχου ακινήτου, υποχρεούμενο, στην περίπτωση αυτή, να συνεξετάσει και αντιστοίχους καταλλήλως τεκμηριούμενους αντιθέτους ισχυρισμούς των λοιπών διαδίκων. Το δικαστήριο αυτό, πάντως, δεν επιλύει κατά την ως άνω δίκη οριστικώς το ζήτημα της τυχόν υπάρξεως εμπραγμάτων δικαιωμάτων στο επίμαχο ακίνητο, ζήτημα για το οποίο, κατά το Σύνταγμα, τελικώς αρμόδια είναι τα πολιτικά

δικαστήρια (ΣτΕ 1161/2015, 250/2015, 392/2014 κ.ά.).

5.Επειδή, με την προσβαλλόμενη απόφαση έγιναν δεκτά τα εξής: Με την 1934/26.4.1989 απόφαση του Νομάρχη Αργολίδας «Έγκριση αναθεώρησης ρυμοτομικού σχεδίου πόλης Ναυπλίου στις ενότητες Πρόνοια - Ν. Βυζάντιο και τμήματος Παλιάς Πόλης και αναθεώρηση των όρων δόμησης» (Δ' 350), ορίστηκαν τα ακόλουθα: «1. Εγκρίνεται η αναθεώρηση του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου του Δήμου Ναυπλιέων των ενοτήτων Πρόνοια - Ν. Βυζάντιο και τμήμα της παλιάς συνολικής εκτάσεως 930 στρέμματα με τον καθορισμό οικοδομήσιμων χώρων, οδών, πεζοδρόμων, κοινόχρηστων χώρων, εκπαίδευσης, κοινωνικής πρόνοιας, χώρων πολιτιστικών εκδηλώσεων [...] 2. Εγκρίνεται ο πολεοδομικός κανονισμός των εν θέματι περιοχών και τροποποιούνται οι όροι και οι περιορισμοί δόμησης και περιοχών των οποίων αναθεωρείται το σχέδιο με την παράγραφο 1 του παρόντος που είχαν καθορισθεί με το από 29.5.1969 Δ/γμα (ΦΕΚ 105/Δ)». Στις 17.10.2007, 5.11.2007, 8.11.2007 και 21.11.2007, αντίστοιχα, οι ήδη αναιρεσίβλητες υπέβαλαν προς τον Δήμο Ναυπλίου και τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αργολίδας αιτήσεις για άρση απαλλοτριώσεως σε τμήμα ακινήτου τους, εμβαδού 24,80 τ.μ., στη θέση «Ζυμβρακάκη» του Δήμου Ναυπλίου, επί του Ο.Τ. 236, το οποίο περιήλθε σε αυτές με το 10805/7.9.1990 συμβόλαιο αγοραπωλησίας, για το λόγο ότι, παρότι παρήλθαν είκοσι έτη από την κήρυξη της ρυμοτομικής απαλλοτριώσεως με την 1934/26.4.1989 νομαρχιακή απόφαση, δεν έχει συντελεστεί ρυμοτόμηση, ούτε έχει γίνει καμία ενέργεια για σύνταξη πράξεων αναλογισμού και αποζημιώσεως. Κατά της αρνήσεως της Διοίκησης να ανακαλέσει την ως άνω επιβληθείσα ρυμοτομική απαλλοτρίωση, οι ήδη αναιρεσίβλητες άσκησαν προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Ναυπλίου, η οποία έγινε δεκτή με την αναιρεσιβαλλόμενη. Με την προσφυγή αυτή οι αναιρεσίβλητες ισχυρίστηκαν ότι τον Σεπτέμβριο του έτους 2006 ο Δήμος Ναυπλιέων προέβη αυθαίρετως και παρανόμως στη κατάληψη του επίδικου τμήματος, κατασκευάζοντας πεζοδρόμιο επί του καταληφθέντος τμήματος της ιδιοκτησίας τους. Το δικάσαν δικαστήριο, με τις σκέψεις ότι: α) οι ήδη αναιρεσίβλητες, όπως αποδεικνύεται από τα στοιχεία του φακέλου, έχουν την κυριότητα του ένδικου ακινήτου και β) στο Ο.Τ. 236, στο οποίο βρίσκεται το ένδικο ακίνητο, επιβλήθηκε ρυμοτομική απαλλοτρίωση με το από 3.5.1969 β.δ., όπως αυτό αναθεωρήθηκε με την 1934/26.4.1989 απόφαση του Νομάρχη Αργολίδας, συνεκτιμώντας, περαιτέρω, ότι το χρονικό διάστημα των είκοσι ετών, περίπου, από την επιβολή της απαλλοτριώσεως (26.4.1989) έως την υποβολή των από 17.10.2007, 5.11.2007, 8.11.2007 και 21.11.2007, αντίστοιχα, αιτήσεων, κατά τη διάρκεια του οποίου η Διοίκηση δεν προέβη σε ενέργειες για τη συντέλεση αυτής, υπερβαίνει τα εύλογα χρονικά όρια, εντός των οποίων θα ήταν συνταγματικώς ανεκτή η επιβάρυνση της ιδιοκτησίας των αναιρεσιβλήτων, ακύρωσε την άρνηση της Διοίκησης να άρει τη ρυμοτομική απαλλοτρίωση που είχε επιβληθεί στο προαναφερθέν ακίνητο. Η αιτιολογία όμως αυτή της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι πλημμελής διότι το δικάσαν δικαστήριο παρέλειψε να εξετάσει τον ουσιώδη ισχυρισμό που είχε

παραδεκτώς προβληθεί ενώπιόν του με την 525/25.2.2009 έκθεση του άρθρου 129 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (Α' 97/1999), σύμφωνα με τον οποίο, το πλάτος της οδού μπροστά από την επίμαχη ιδιοκτησία ήταν ανέκαθεν -από την αρχική δηλαδή ένταξη στο σχέδιο πόλεως με το από 14.8.1961 β.δ. «Περί τροποποιήσεως και επεκτάσεως του ρυμοτομικού σχεδίου Ναυπλίου εις θέσιν "Ζυμβρακάκη" και καθορισμού των όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων αυτού» (Δ' 102) και παρέμεινε έτσι με το από 3.5.1969 β.δ. έως την αναθεώρηση με την 1934/26.4.1989 απόφαση του Νομάρχη Αργολίδας- 10 μέτρα, ανήκε δε εξ ολοκλήρου στην ιδιοκτησία του Δημοσίου, σήμερα δε του Δήμου Ναυπλιέων, και, συνεπώς, δεν υπάρχει ρυμοτομούμενη έκταση ιδιοκτησίας των αναιρεσιβλήτων που χρήζει προστασίας. Για το λόγο αυτό που βάσιμα προβάλλεται με την κρινόμενη αίτηση, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί.

6.Επειδή, μετά την αναίρεση της προσβαλλομένης αποφάσεως για τον προαναφερθέντα λόγο, η υπόθεση, η οποία χρειάζεται διευκρίνιση ως προς το πραγματικό, πρέπει να παραπεμφθεί στο ίδιο δικαστήριο για νέα κρίση.